

VISIE

EXTRA EDITIE VOOR LEDEN VAN HET ACV

**Hoogste lonen
slaan hun slag**

**Laagste
lonen
boeren
achteruit**

Factcheck
Lost 'de papa' kinder-
opvangcrisis op?

Dikke Freddy en
Jos Geysels in colère
over armoede

Collectief van
het gas af

West-Vlaanderen
Balta Avelgem sluit
de deuren

Nederland pleit voor de invoering van de index

In Nederland heeft de grootste vakbond Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) haar eisenpakket op tafel gelegd. Centraal staat het compenseren van de torenhoge inflatie, met afspraken rond koopkrachtbehoud en meer contracten van onbepaalde duur. Ook het herinvoeren van de automatische loonindexering staat op de agenda. Dit najaar gaat de FNV uit van een inflatie van twaalf procent,

waarbij mensen hun koopkracht zien verdwijnen als sneeuw voor de zon. Crisistijden zoals we die vandaag meemaken vragen om een stevige loonsverhoging, klinkt het. Daarom wil de FNV bij alle komende onderhandelingen inzetten op een automatische loonindexering, of zogenaamde 'prijscompensatie'. Die algemene prijscompensatie moet de standaard worden. Zoniet belooft het een najaar vol onrust te worden, aldus de FNV. ■

FIETSEN VOOR HET KLIMAAT Van Vlaanderen tot Sharm-el-Sheikh

De Grootouders voor het Klimaat trappen in zes dagen dwars door Vlaanderen. Dertig senioren mogen op dinsdag 18 oktober hun kuitens nemen. Hun doel? Aandacht vragen voor het klimaatprobleem en een daadkrachtig beleid afdwingen. De Grootouders voor het Klimaat zijn niet aan hun proefstuk toe: in 2021 stapten al een twintigtal bezorgde Grootouders voor het Klimaat van Edinburgh naar Glasgow, in het zijspoor van de klimaat-

conferentie toen. Dit jaar vindt de klimaatconferentie begin november plaats in Sharm-el-Sheikh in Egypte. De geëngageerde ouderen hopen met hun fietstocht nog maar eens hun boodschap duidelijk te maken. 'De speeltijd is voorbij', luidt het. ■

~ **Op zondag 23 oktober organiseert de Klimaatcoalitie opnieuw een Grote Klimaatmars in Brussel.**
www.klimaatmars.be

Redactieadres Visie, PB 20, 1031 Brussel - e-mail: info@visieredactie.be - **Lezersbrieven** lezers@visieredactie.be - **Abonnementen** jennifer.lavers@acv-csc.be - 02 244 32 81 - **Verantwoordelijke uitgever** Mathieu Verjans - **Redactie** Simon Bellens, Jelle De Bock, Nils De Neubourg, Lies Van der Auwera, Dominic Zehnder, Lieven Bax, Tinne Van Woensel, Rooni Theeboom, David Vanbellinghen, Sim Geerts - **Hoofdrederactie** An-Sofie Bessemans en Wim Troch - **Vormgeving** Gevaert Graphics - **Druk** Coldset Printing Partners - Visie verschijnt tweewekelijks en is inbegrepen in het lidmaatschap van ACV bouw - industrie & energie, ACV-CSC META, ACV-Transcom en ACV Voeding en Diensten

vroeger grootouders nog vaak de zorg voor de kinderen opnamen, moeten die tegenwoordig ook allemaal langer aan de slag. Zonder mogelijkheid van grootouderschapsverlof.

Gezinnen met kinderen hadden het hard te verduren tijdens de covidcrisis. Nu krijgen die gezinnen ezelstamp na ezelstamp. Mensen moeten harder en langer werken, gezinnen kunnen op steeds minder ondersteuning rekenen. Het mag niet verbazen dat veel ouders dat niet volhouden en door stress uitvallen. En almaar meer in financiële nood komen.

Politici die echt bezig zijn met het belang van onze kinderen, die zorgen dat deze citroenpers zo snel mogelijk stopt. ■

Marc Leemans, voorzitter ACV

'In het belang van onze kinderen'

~ Foto ID/Lieven Van Assche

We moeten dat doen, in het belang van onze kinderen en kleinkinderen.' Het is het meest gehoorde excuus als politici onpopulaire maatregelen - lees: besparingen - willen doordrukken. Want wie kan daar nu tegen zijn? Het welzijn van onze kinderen gaat toch altijd voor?

De politieke praktijk blijkt echter een ander paar mouwen. De Vlaamse regering heeft van het groeipakket, de vroegere kinderbijslag, een politieke speelbal in de zoektocht naar geld gemaakt. Dat terwijl de inflatie richting vijftien procent over twee jaar raast. Heel veel gezinnen met gemiddelde inkomens worden daardoor zwaar getroffen. Met als bijzonder probleem dat de laagste inkomens beneden een bepaald grensbedrag wel een toeslag krijgen, maar die volledig kwijtspelen zodra ze een euro boven die grens komen.

Van hetzelfde laken een pak in het debat over de noodlijdende kinderopvang. Er werd door de Vlaamse regering wel in extra geld voorzien, maar dat is een druppel op een hete plaat. Eén kinderbegeleidster moet instaan voor de kwaliteitsvolle opvang van negen kinderen, probeer het u voor te stellen. Om nog te zwijgen van de hoge kosten van de kinderopvang voor heel wat jonge gezinnen.

De federale regering lijkt nu hetzelfde pad op te gaan. In haar zoektocht naar geld lag een besparing op tijdskrediet op de begrotingstafel. Voltijds tijdskrediet voor de zorg voor een kind zou beperkt worden tot de leeftijd van vijf jaar. Nu is dat acht jaar. Alsof zorg stopt wanneer een kind vijf wordt. Tegelijk zette het parlement midden september het licht op groen voor werkdagen van 10 uur en kunnen werkgevers binnenkort zonder overleg nachtwerk invoeren in de e-commerce. En waar

Hoge lonen gingen erop vooruit, lage niet

Wie twintig jaar geleden al goed verdiende, is er sindsdien op vooruitgegaan. De laagste lonen bleven echter achter, met een groeiende ongelijkheid tot gevolg. 'De levensstandaard van een schoonmaker lag in 2019 lager dan tien jaar eerder.'

→ Tekst Nils De Neubourg
→ Foto ID/Lieven Van Assche

Onze gemiddelde lonen gingen er de laatste 20 jaar op vooruit, maar die gemiddeldes verhulden een complexer en somberder beeld voor mensen met een laag loon. Dat berekende onderzoeker Matthias Somers van Denktank Minerva. 'Tussen 1999 en 2020 steeg het gemiddelde bruto maandloon van een voltijdswerker met vijftien procent bovenop de inflatie', staat

De laagste lonen zijn vandaag in de praktijk niet hoger dan die van tien jaar geleden. Het eindresultaat? De laagste lonen zakken steeds verder weg.

→ MATTHIAS SOMERS

te lezen in de studie. Maar terwijl de hoogste lonen in de loop van die twee decennia bruto met 941 euro stegen, was dat voor de laagste lonen bruto slechts 237 euro (omgerekend naar het prijspeil van 2015).

'Over de hele periode stegen de hoogste lonen veel sterker dan de laagste lonen, en zagen de beter betaalde beroepen hun loon sterker stijgen dan de slechter betaalde beroepen', vat Somers zijn onderzoek samen. Het gevolg is dat het verschil tussen de hoogste en laagste lonen groter werd, en dan vooral de laatste tien jaar. 'Tot 2010 gingen alle lonen – laag en hoog – er met ongeveer tien procent op vooruit. De daaropvolgende tien jaar zijn de laagste lonen echter helemaal gestagneerd, terwijl de hogere lonen bleven stijgen. De laagste lonen zijn vandaag in de praktijk niet hoger dan die van tien jaar geleden.' Het eindresultaat? 'De laagste lonen zakken steeds verder weg.'

Zelfs dalende lonen

Directeurs, managers, en intellectuele en wetenschappelijke beroepen konden de laatste tien jaar flink meer opstrijken. Aan de andere kant staan de huishoudelijke hulpen en schoonmakers, veruit de grootste beroepsgroep in België, met bijna 240 000 werknemers. Hun loon en levensstandaard lag in 2019 een procent lager dan in 2010. 'Zij hebben dus op geen enkele manier mee kunnen profiteren van de stijgende welvaart in ons land', zegt Somers. Die welvaart groeide inderdaad in de periode 2015-2019 met vijf procent. Opvallend is dat het gemiddelde bruto maandloon in diezelfde periode nauwelijks 1,2 procent steeg. Slechts een klein deel vloeide dus terug naar de mensen die werken om die groei te realiseren. ■

Binnenkort iedereen minder loon?

Op federale onderhandelingstafel liggen momenteel enkele scenario's om ons land door economisch woelige tijden te sturen. Volgens politieke verslaggevers zitten daar ook aanpassingen aan de indexering bij, zoals een (gedeeltelijke) indexsprong. Daarmee zou de regering ingaan op het verzoek van verschillende werkgeversorganisaties.

'Van lonen die zagezegd tijdelijk niet mee stijgen met de levensduurte, dragen we nog lange tijd de gevolgen', zegt Mathieu Verjans, nationaal secretaris van het ACV. Het verlies van een indexsprong voor een modale 40-jarige werknemer schat het ACV jaarlijks netto op ongeveer 536 euro. Over de ganse loopbaan kan dat verlies zelf oplopen tot bijna 14 500 euro.

Een andere piste die zou leven in de regering is om de indexering alleen netto door te voeren. Daarmee beschouwt de regering een ballonnetje van werkgeversorganisatie VBO als valabele optie. 'Zo snijd je uiteindelijk ook in ieders vel, alleen zal de rekening pas later gepresenteerd worden', duidt Verjans die optie. 'Door alleen het nettoloon te verhogen, en niet de bijdragen voor sociale zekerheid en de heffing op inkomsten, zou de staat in 2023 al 12 miljard euro misslopen. Dat zijn miljarden die niet naar bijvoorbeeld pensioenen of ziekte-uitkeringen gaan. Zo'n indexsprong wordt zo de zoveelste aanslag op onze sociale zekerheid.'

'Bedrijven trekken eerst hun prijzen sterk op en willen nu de consument nog een tweede keer doen betalen door een indexaanpassing over te slaan. De huidige hoge inflatie wordt veroorzaakt door de hoge energieprijzen. Een indexsprong pakt dat probleem niet aan, maar legt enkel de volledige rekening bij de consument. Is een consument die nog harder de knip op de beugel moet houden dan wel wenselijk voor de economie?', sluit Verjans retorisches af.

Wie na een langdurige ziekte niet terug kan naar de werkgever, bleef tot voor kort vaak achter met lege handen: zonder baan en zonder ontslagvergoeding. Dat moet sinds 1 oktober verleden tijd zijn. 'Maar de redenen waarom mensen in de eerste plaats uitvallen, pakken we nog steeds niet aan.'

→ Tekst Nils De Neubourg

Einde aan ontslagmachine van re-integratietraject

Bij langdurige ziekte na een aanslepend traject van re-integratie uiteindelijk toch je baan verliezen, zelfs zonder enige vorm van ontslagvergoeding, dat zou sinds deze maand niet meer mogelijk moeten zijn. Die verandering kwam er onder meer na een rapport van het Rekenhof eind 2021. Daarin maakte de controle-instelling brandhout van het in 2016 hervormde systeem van re-integratietrajecten van langdurig zieken. Dat systeem helpt jaarlijks van de half miljoen langdurig zieken een 2 500-tal werknemers opnieuw richting werk. Daartegenover staan 20 000 langdurig zieken die vorig jaar de melding kregen dat ze ontslagen konden worden wegens medische overmacht.

'Daarmee bevestigde het Rekenhof wat wij al lang wisten', zegt Maarten Hermans, expert welzijn op het werk van het ACV. 'Het re-integratietraject wordt niet zonder reden een ontslagmachine genoemd.' De expert doelt daarmee op de zogenaamde 'beslissing D', waarbij een arts oordeelt dat zowel de huidige functie als aangepast werk niet meer mogelijk is bij de werkgever. Daarop kon het arbeidscontract verbroken worden wegens medische overmacht.

'De recentste cijfers tonen dat dat zwaar oordeel in 54 procent van de gevallen viel.' Vanaf 1 oktober zou dat verleden tijd moeten zijn. Langdurig zieke werknemers kunnen sindsdien via een re-integratietraject geen beslissing meer krijgen over de werkgeschiktheid die rechtstreeks kan leiden tot ontslag wegens medische overmacht. Die hervorming is er gekomen na de doorlichting van het Rekenhof, druk van het ACV en een unaniem advies van de sociale partners.'

Hoewel het ACV dus overwegend positief is over de hervorming zelf, blijft Hermans pessimistisch over het algemeen beleid tegen langdurig ziekte. 'De vaststelling van het Rekenhof dat er jaarlijks voor elke langdurig zieke die via een re-integratietraject terug aan het werk gaat, tien nieuwe werknemers langdurig ziek worden, zal niet fundamenteel veranderen met deze hervorming. De oorzaken waardoor mensen uitvallen, zoals gevaar voor spier- en skeletaandoeningen en psychosociale risico's, pakken we nog steeds onvoldoende aan. Dan blijft het natuurlijk dweilen met de kraan open.' ■

‘Waarom we over armoede schrijven? Puur uit colère’

Daar is het armoedepamflet van Jos Geysels en Erik Vlamincx alweer, met de pijnlijke titel *Ten derden male*. Armoedebestrijding blijkt geen hot topic, als je de alsmaar stijgende cijfers erbij neemt. Maar oh ironie, uit een recente bevraging van beweging.net bij 600 politici bleek armoede op nummer 1 van hun bezorgdheden te staan. Een conclusie die de twee heren licht doet fronsen. ‘Wie had dat gedacht? Ik zou denken, armoede interesseert politici niet als je kijkt naar hun daden.’

→ Tekst Lies Van der Auwera → Foto Maarten de Bouw

BIO

Jos Geysels is voormalig voorzitter van Agalev, vandaag Groen. Nadien was hij voorzitter van 11.11.11. Nu is hij actief in de armoedebeweging en de literaire sector.

Erik Vlamincx is schrijver van romans en theaterstukken. Hij schrijft de column *Brieven van Dikke Freddy* waarin een dakloze zijn problemen aankaart bij de groten der aarde.

RADIO GAGA-ACTEUR

Dominique Van Malder groeide op in armoede.

17 oktober is het de Werelddag van het Verzet tegen Armoede. Op de vraag wat hij zou doen als hij op de stoel van Minister van Armoedebestrijding Benjamin Dalle (CD&V) zat, spreekt Dominique Van Malder, bekend van *Radio Gaga* en *Albatros*, recht uit het hart:

‘Bewustzijn creëren is ontzettend belangrijk. En de schaamte wegwerken. Dat begint in de kindertijd, op school. Een kind in kansarmoede kan bijvoorbeeld vaak niet meedoen aan activiteiten, voelt zich nederig of beschaamd. Die kinderen staan te vaak aan de zijlijn en net die zijlijn wil ik weggommen. De school is de ideale plek om een breed palet aan te bieden: cultuur, sport, noem maar op. Kinderen in kansarmoede moeten vluchtwegen zien en verhalen horen over hoe je die cirkel kunt doorbreken. Boeken hebben mij persoonlijk gered. Ik kon op die manier toch op reis gaan, avonturen beleven en nieuwe werelden ontdekken. Zo ben ik er zelf uitgeraakt en uiteindelijk gaan doen wat ik graag deed.’

‘Maar ook buiten school kun je veel meer bewustzijn creëren. De manier waarop we naar mensen in armoede kijken, is ontzettend veroordelend. *Die kopen allemaal een grote tv*, zulke uitspraken hoor je makkelijk vallen. Maar mag er nog een beetje troost zijn? Als ik minister Dalle was, zou ik zwaar inzetten op cultuur voor mensen in armoede. Cultuur wordt vaak weggezet als een luxe-product, maar geeft je net adem en zuurstof. Investeer in troost. Ik heb al meermaals gezien hoe verbindend cultuur kan werken, bijvoorbeeld toen we tijdens de lockdown langs sociale woonblokken toerden. Cultuur verbindt, brengt mensen samen en net daardoor leef je je in in iemand van wie je niets afweet. Hoe saai is het om steeds naast mensen uit je eigen bubbel te zitten? Hoe verfrissend kan het zijn wanneer je naast iemand in armoede zit en die echt leert kennen? Zonder verbinding geen inleving.’ ■

Enkele meters aan studies, onderzoeken en databanken hebben ze doorgespit. En de cijfers liegen niet: armoede neemt jaar na jaar toe. In 2014 schreven

ze hun eerste armoedepamflet, het tweede volgde in 2019. Vandaag — op de vooravond van 17 oktober, de Werelddag van Verzet tegen Armoede — ligt er opnieuw een vlamvend pamflet klaar. Waarom?

VLAMINCK → ‘Uit colère. Hoe is het mogelijk: wij leven in een zogenaamd beschaafd land en toch blijken hier zoveel mensen in armoede te leven.’

GEYSELS → ‘En die groep wordt alsmaar groter. Na corona is er de energiecrisis. En die treft vooral lagere inkomens. In het parlement hoor je vaak spreken over dé middenklasse. Maar de lagere middenklasse: mensen met minimumloon, kwetsbare statuten, alleenstaanden ... dat zijn vaak de nieuwe armen.’

VLAMINCK → ‘Wat Dikke Freddy de laatste weken zou zeggen, is dat men overal onbegrijpelijke koterijen construeert voor gewone mensen. Die roepen vooral veel vragen op: Hoe moet ik die premie krijgen? Wat stelt het voor? En dan gaat het vaak om schandalig lage bedragen. Men spreekt over 100 euro toelage terwijl in dezelfde krant iets verderop

staat dat de energiefactuur met duizenden euro's zal stijgen.’

GEYSELS → ‘Mensen in armoede verdwalen in die koterijen. Omdat ze de juiste landkaarten niet hebben. Of niet de juiste digitale vaardigheden om uit te pluizen waar ze die 100 euro kunnen krijgen. En waar zijn de loketten gebleven?’

VLAMINCK → ‘Tijdens corona hoorde je vaak: *De wereld zal er anders uitzien*. Dat klopt, de wereld ziet er vandaag anders uit, maar niet zoals ik gehoopt had. Zo zijn er heel wat loketten gesloten om waarschijnlijk nooit meer open te gaan. Een computer vervangt niet het menselijke contact dat je de weg wijst in de krochten van ons systeem. Gesloten loketten en armoede, daar zie ik een direct verband.’

Realiseerbare voorstellen

GEYSELS → ‘Men spreekt altijd over cijfers, wel: de cijfers over armoede zijn betrouwbaarder dan die van de beursevoluties. En de dossiers zijn metersdik. De mandatarissen die

armoede hoog op hun agenda willen zetten moeten vooral de eisen van de armoedebewegingen serieus nemen. Hun voorstellen zijn duidelijk en realiseerbaar. Er moeten dan wel politieke keuzes gemaakt worden. Neem de kinderbijslag als voorbeeld: haal het basisbedrag naar beneden en breng de sociale toelage omhoog. Dan zal de kinderarmoede significant dalen. Het Canadese voorbeeld kan inspirerend werken.’

VLAMINCK → ‘Er staat een metershoge muur tussen mensen in armoede en de rijkere bevolking. Daarmee bedoel ik: beiden leven in totaal andere bubbels, zonder contact met die andere wereld. Die 600 politici uit de bevraging van beweging.net willen misschien wel iets doen tegen armoede maar weten duidelijk niet hoe. Ze zitten namelijk aan de andere kant van die muur, in andere bubbels. En zo zien ze niet dat oude vrouwtje dat haar rekeningen niet kan betalen en zich schaamt. Of heel wat andere verhalen.’

VLAMINCK → ‘Die beleidsmakers moeten meer antennes gebruiken, uit hun kot komen. Of een dag bij de voedselbank gaan helpen. De perceptie op armoede moet ook veranderen. *Eigen schuld dikke bult?* Nee, mensen in armoede hebben geen keuze gemaakt om arm te worden, ze zijn in die situatie beland.’

GEYSELS → ‘Die karikaturen, die vooroordelen over mensen in armoede, daar willen we met ons pamflet komaf mee maken. Armoede is eigenlijk een grote belasting op het vermogen van mensen om een menswaardig leven op te bouwen. Wij pleiten om die belasting te verlagen.’

VLAMINCK → ‘Armoede is van alle tijden en geen enkele regering zal dat oplossen. Je kunt enkel vaststellen dat die plas van armoede te ver uitdijt en moet krimpen. Op sommige nagels moet je blijven kloppen. Daarom ook ten derde male dit pamflet. Op deze nagel zijn we helaas nog lang niet uitgeklopt.’ ■

UIT DE BRIEF VAN DIKKE FREDDY AAN DE MINISTER VAN ARMOEDEBESTRIJDING

Geachte heer,

Om een zieke kameraad uit de nood te helpen heb ik vorige week een avond met een kindervoitur rond gereden om reclamefolders te bussen. Ik heb daarbij de tegenslag gehad om mijn maatschappelijk werker tegen het lijf te lopen. Die beweert nu dat ik een zwartwerker ben en dat ik, vanwege leugens en bedrog, ontslagen zal worden als leefloontrekker.

Het toeval wil dat de grote baas van Bpost vorig jaar ook ontslagen is vanwege leugens en bedrog. Ik verneem dat hij daarom een ontslagvergoeding van 500 000 euro ontvangt. Ik ga ervan uit dat ik nu ook zo'n ontslagvergoeding zal ontvangen. Kunt u mij laten weten wanneer en hoe dat geld uitbetaald zal worden?

In afwachting van uw antwoord, groet ik u met de meeste hoogachting,

Dikke Freddy

ARBEIDSONGESCHIKTHEID

Wat als je de controlearts mist?

Wanneer je ziek bent en niet kunt gaan werken, dan moet je uiteraard steeds zo snel mogelijk je werkgever op de hoogte brengen en indien nodig het juist medisch attest bezorgen. Bovendien kan de werkgever een controlearts sturen.

Daarvoor kan de werkgever in het arbeidsreglement een bepaling opnemen waarin staat dat je gedurende welbepaalde uren ter beschikking moet zijn voor die medische controle, ook al mag je je woonst volgens je doktersattest verlaten. De periode waarin je geacht wordt thuis te zijn, mag echter niet langer zijn dan vier uur per dag. Wanneer je niet aanwezig bent op het moment dat de controlearts langskomt, dan kun je je gewaarborgd loon verliezen.

Onlangs was er een rechtszaak waarbij een werknemer op het verblijfsadres aanwezig was, maar toen de geneesheer aanbelde bevond zij zich in de tuin en hoorde ze de bel niet. De werkgever oordeelde dat de werknemer niet thuis was op de uren die in het arbeidsreglement bepaald zijn en dat het recht op gewaarborgd loon verviel. Maar de vrouw kon dankzij een getuigenis van de buur wel aantonen dat zij toen in haar tuin was. Bovendien had ze tot twee keer toe aangeboden zich opnieuw aan een controle te onderwerpen, waardoor de rechter oordeelde dat zij wel recht heeft op het gewaarborgd loon.

‘De werkgever kan niet verwachten dat je vier uur lang naast je inkomdeur blijft zitten’, verklaart Piet Van den Bergh, juridisch expert bij het ACV. ‘Als er geen specifieke uren vermeld zijn in het arbeidsreglement, dan moet de controlearts opnieuw langskomen op een andere dag. Wanneer er voor elke dag een specifieke tijdsperiode is opgenomen, dan moet je wel thuis blijven. Daarom is het belangrijk dat je zeker kunt aantonen dat je die dag thuis was, als je de bel niet hoorde. Het ACV staat je in dat geval met raad en daad bij. Een belangrijke tip: vraag onmiddellijk aan je werkgever om een nieuwe controle te kunnen ondergaan.’

VACATURES

ACV zoekt

- Digitale Marketeer-Data Analist – Schaarbeek
- Management Assistant – Schaarbeek
- Beleidsondersteunend coördinator ACV Innovatief – Schaarbeek

~ www.hetacv.be/vacatures

Boringen van Smet Group

Onder de najaarszon werken Cemal, Gani en hun collega's al sinds dag en dauw in het slijk. Veiligheidsschoenen aan, helm op. Proper is hun job niet, en hun lijf heeft moeten wennen aan de lange dagen en het soms gure weer. Toch zitten ze alleen maar letterlijk in de put. ‘Ik ga nooit tegen mijn zin werken.’

~ Tekst **An-Sofie Bessemans**
~ Foto's **Wouter Van Vooren**

CEMAL SAZAK (38), spanmeester

‘Voor een eigen huis had ik een vast contract nodig. Dat vond ik 13 jaar geleden bij Smet. Een nieuweling moet alles leren: de machines, de materialen ... Vroeger ging ik graag op stap, maar door het vroege opstaan is dat voorbij. Ik ben gelukkig sportief.’

Je moet vooral veilig willen werken. In deze put zorgen we dat de muur naast de spoorweg niet omvalt. We boren, storten cement, wachten en spannen de ankers aan. Elke werf is verschillend: je moet zelf zien wat er moet gebeuren, en oplossingen zoeken. Anders dan in een fabriek heb je de vrijheid om een pauze te nemen wanneer je wil. Ons loon en het verlof zijn ook niet slecht. Daar staat wel flexibiliteit tegenover: overuren, of een buitenlandse opdracht soms.’

FEITEN

Smet Group is een familiebedrijf net buiten de Graspoeweide in Dessel en specialiseert zich sinds 1900 in ondergrondse technieken. Zo'n 560 werknemers (350 arbeiders, 210 bedienden) zorgen voor sterke funderingen, maar ook voor geothermische boringen, tunnelling en leidingrenovatie. Smet boorde door het ijs op Antarctica bij de bouw van de Prinses Elisabethbasis, het Belgische wetenschappelijke onderzoekstation en voert ook de boringen uit voor het nieuwe metrostation Toots in Brussel.

GANI TATARI (45), assistent-spanmeester en losman

‘Een buurman die ook bij Smet werkt, zag dat ik handig was en heeft me aan boord gehaald. Het bedrijf is gezond en mijn werk wordt gewaardeerd. Ik voel me geboren voor de bouw: het buiten zijn, veel afwisseling, het leven om ons heen zien. Ook het samen werken vind ik fijn. We zien elkaar meer dan onze gezinnen. Mijn kinderen vonden het prachtig om eens een werf te bezoeken. Nadien het Havenhuis, een nieuwe flat of brug passeren, of weten dat je meegewerkt hebt aan de spoorwegtunnel naar de luchthaven, dat geeft een goed gevoel.’

1. STRIP ZESTIG LENTES UNIEKE ROADTRIP

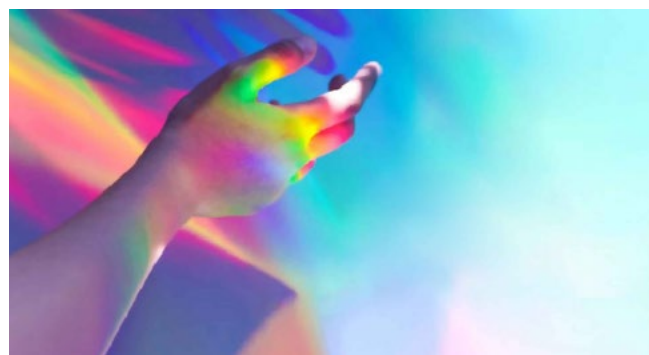

Over de midlifecrisis bij mannen zijn al ontelbare verhalen verteld. Maar wat gebeurt er wanneer een zestigjarige vrouw haar gezin verlaat om haar dromen na te jagen? Dat zoeken scenariste Ingrid Chabbert en illustratrice Aimée De Jongh uit in hun strip *Zestig lentes*. Daarin laat Josy op haar zestigste verjaardag haar uitgebluste huwelijk achter en gaat ze ervandoor in een Volkswagen-busje. Haar gezin en vrienden hebben maar weinig begrip voor haar beslissing, maar zij vindt gaandeweg begrip en oprechte liefde bij haar nieuwe buurvrouw Christine.

~ Dupuis, 2022. 112 p.

3. EXPO Luminopolis

En er was licht

Wat is licht? Welke invloed heeft het op ons leven? Hoe bepaalt licht het ritme van elke dag? Het antwoord op deze en nog veel meer vragen vind je in de interactieve speltentoonstelling *Luminopolis*. Je gaat gewapend met een tablet op pad om de verschillende raadsels op te lossen. Daarbij wordt er ingegaan op het verband tussen licht en leven en word je uitgenodigd om over het belang van licht in de samenleving na te denken. Een speelse belevenis voor iedereen vanaf 6 jaar. ■

~ Van 14/10/2022 tot 13/08/2023 in het Natuurhistorisch Museum in Brussel www.naturalsciences.be

Breintrein

		8				
	9	5	1	8		4
	3	6	4			1
						7
8	6			9		
						1
				1		4
	1			5	9	7
		3	2	6	9	

2. MUZIEK Ruben Block

Looking to Glide

Rockgod Ruben Block – bekend van Triggerfinger – bracht met *Looking to Glide* zijn eerste solo-plaat uit. Door het constante touren, schrijven en opnemen met zijn succesgroep was het naar eigen zeggen dringend tijd om even de druk van de ketel te halen. Het resultaat is een experimentele, maar herkenbare plaat geworden, waarop Block heel wat nieuwe facetten van zichzelf laat zien. Van het aanstekelijke *Lights* tot de beeldschone uitsmijter *Showtime*.

Nu beschikbaar op CD, vinyl en alle streamingdiensten.

Factcheck.

NIET WAAR!

'De papa' zal de crisis in de kinderopvang wel oplossen

Vlaams Parlementsvoorzitter Liesbeth Homans pareert kritiek op de aanpak van de crisis in de kinderopvang met de boodschap dat 'de kinderen bij de papa kunnen blijven'.

Het gebeurt niet vaak dat een debat uit het Vlaamse Parlement online viraal gaat en de rest van de week de kranten beheerst. Een felle uitspraak van parlementsvoorzitter Liesbeth Homans (N-VA) in een discussie over kinderdagverblijven deed dat wel. PVDA-parlementslid Lise Vandecasteele vindt het budget dat de Vlaamse regering vrijmaakte te beperkt om de crisis in de lijdende sector te bezweren.

'Deze regering wil de moeders terug aan de haard', stelde de politica. 'Want als crèches sluiten zijn het vooral de kinderen en moeders die de rekening betalen.' Daarop reageerde Homans laconiek – en buiten haar rol als neutraal voorzitter – dat 'kinderen kunnen

thuisblijven bij de papa. Zoals die van mij op dit moment.'

'Een vrouw besteedt gemiddeld bijna tien uur meer per week aan het huishouden en onbetaalde zorg dan mannen, weten we uit onderzoek', zegt Riet Ory, adjunct-directeur van vrouwenvereniging Femma Wereldvrouwen. 'Als er bijkomende gaten vallen in de opvang voor kinderen zijn het daarbovenop ook vaak de vrouwen die ervoor opdraaien.' Ook dat laten de cijfers zien. Zo werd bijvoorbeeld het corona-ouderschapsverlof in bijna 70 procent van de gevallen door een vrouw aangevraagd. 'Je kunt dan misschien roepen dat je eigen partner thuisblijft, in de praktijk zullen vooral moeders de bijkomende zorg door een opvangcrisis opnemen. Die stereotypen zitten

namelijk nog sterk verankerd in de hoofden van mensen en in de structuren van onze samenleving.'

'Daarnaast vergeet Liesbeth Homans blijkbaar ook dat niet ieder gezin uit twee ouders bestaat. 22 procent van de Vlaamse gezinnen met kinderen is een eenoudergezin, met andere woorden: bijna één op de vier gezinnen. In vier op de vijf van die gevallen is dat de moeder, die vaak ook nog eens helemaal alleen instaat voor de zorg. Welke papa zal het sluiten van een crèche dan oplossen?' Maar ook voor veel tweeverdieners is het financieel niet makkelijk om minder te werken en meer zorg op te nemen. ■

We vragen het aan.

Piet Van den Bergh, expert arbeidsrecht bij het ACV

Heb ik recht op officiële feestdagen wanneer ik deeltijds werkt?

Met november en december die met rasse schreden naderen, komen ook heel wat officiële feestdagen dichterbij. Maar hoe zit het juist voor wie deeltijds werkt wanneer een officiële feestdag op een dag valt waarop hij sowieso al vrij is? Piet Van den Bergh licht toe.

'We moeten een onderscheid maken tussen deeltijdse werknemers die hun prestaties verrichten volgens een vast uurrooster, dus met vaste vrije dagen, of een veranderlijk uurrooster. 11 november valt dit jaar bijvoorbeeld op een vrijdag. Wanneer je in een viervijfdesysteem zit en elke vrijdag vrij bent, dan vervalt je recht op die feestdag. Je bent die dag namelijk niet onder contract, en werkt dus niet. Wanneer een feestdag op een van je vaste werkdagen valt, zoals 1 november dit jaar op een dinsdag, dan heb je gewoon recht op een volledige vrije dag zoals iedereen.'

'Wie een variabel uurrooster heeft, waarbij je vrije dagen dus regelmatig veranderen, en wiens vrije dag die week samenvalt met een officiële feestdag, heeft wel recht op loon die dag. De werkgever moet daarbij het loon betalen dat overeenkomt met het stelsel waarin je werkt. Werk je halftijds, dan heb je dus voor die dag recht op een halve dag loon.' ■

Hoe geraken we zo snel mogelijk van het gas af?

De energiecrisis dwingt ons richting een duurzamere en betaalbare energie. Grootschalige vernieuwingsprojecten die ons minder afhankelijk moeten maken van 'Russisch gas' komen door de voortdurende oorlog en ongeziene energieprijzen in een stroomversnelling, en na jaren van desinteresse wil nu ook het beleid mee. 'De energiecrisis heeft overheden wakker geschud.'

→ Tekst **Simon Bellens** → Foto's **James Arthur, Wouter Van Vooren, Rhode Van Elsen**

'Windenergie in burgerhanden zorgt voor stabiele prijzen'

In de Noordzee staan al heel wat windturbines, maar België wil dat vermogen aan windenergie nog eens meer dan verdubbelen. De toewijzingsprocedure om die nieuwe turbines te mogen bouwen en uitbaten, gaat binnenkort van start. Drieëndertig energiecoöperaties verenigden zich als SeaCoop om twintig procent daarvan 'in burgerhanden' te krijgen.

De coöperatie moet daarvoor wel opboksen tegen giganten zoals ENGIE of Eneco. David tegen Goliath? 'Toch staan we sterk in onze schoenen', zegt Philippe Awouters, coördinator van SeaCoop (foto). 'Het is een Europese verplichting om in de gunningscriteria rekening te houden met burgerparticipatie, dat speelt in ons voordeel. Tegen 2025

willen we 80 miljoen euro ophalen, onze 100 000 coöperanten willen we verviervoudigen.'

Bij energiecoöperatie Ecopower, dat zich ook in SeaCoop verenigde, bedroeg de verwachte jaarlijkse elektriciteitsfactuur de afgelopen maanden ongeveer de helft van die bij een commerciële leverancier. Een uitzonderlijke situatie, maar gemiddeld waren coöperanten van Ecopower de laatste tien jaar zo'n 100 euro per jaar beter af. 'Ecopower heeft al maanden een klantenstop omdat de productie de vraag niet kan bijhouden', weet Awouters. 'De windturbines op zee zouden de productie van de energiecoöperatie verviervoudigen. Dan kunnen we aan een veelvoud van coöperanten leveren.'

'De kostprijs van hernieuwbare energie is veel stabielier dan de gasprijs, en op onze manier houden we de productie in eigen handen. Commerciële producenten die de marktprijs volgen kunnen vandaag gigawinsten maken als die marktprijs de hoogte in schiet, maar waarom zouden coöperaties de prijs opdrijven als de coöperanten die toch zelf moeten betalen? Met betaalbare hernieuwbare energie kunnen we iedereen meekrijgen in de energietransitie, niet alleen de *happy few*.'

Wat is een burgercoöperatie voor energie?

Een burgercoöperatie is een onderneming waar burgers samen eigenaar van zijn. In ruil voor hun investering maken ze gebruik van de diensten van de onderneming, zoals energielevering. Ze bepalen mee de koers van het beleid en kunnen een winstuitkering krijgen.

'Een reusachtige chauffage voor Roeselare'

De restwarmte van de afvalverbrandingsoven van intercommunale Mirov verwarmt via een warmtenet al honderden afnemers in Roeselare, zoals kantoren, scholen, ziekenhuizen, een zwembad, serres of een volledige woonwijk. 'Het is niets anders dan een reusachtige chauffage', legt directeur van Mirov en voorzitter van warmtenetwerk Vlaanderen Koen Van Overberghe uit. 'Bij ons ontstaat de warmte in de verbrandingsoven, maar je kunt die ook recupereren van bijvoorbeeld fabrieken of datacentrales.'

Een warmtenet laat de geproduceerde warmte niet verloren gaan. Dat werkt het best op grote schaal en in dichtbevolkte gebieden. Vorig jaar waren er nog maar 78 actieve warmtenetten in Vlaanderen, maar onderzoeksorganisatie Vito berekende dat industriële restwarmte tot 52 procent van de Vlaamse warmtevraag kan verstreken.

Terwijl Scandinavische landen al decennia geleden kozen voor warmtenetten, legde Vlaanderen tot voor kort een wettelijke verplichting op aan de netbeheerders om in aansluitingen op het aardgasnet te voorzien. 'Daardoor ligt er bij ons nu 30 000 kilometer aardgasnet,

terwijl er in Denemarken, dat ongeveer evenveel inwoners als Vlaanderen telt, 30 000 kilometer warmtenet is. 63 procent van alle Denen zijn aangesloten op een warmtenet, in Kopenhagen is dat zelfs 98 procent.'

Met 70 euro per megawattuur ligt de gemiddelde verwarmingsfactuur voor Denen op een warmtenet flink onder de Europese gasprijs. In augustus piekte die op 346 euro per megawattuur, en in september lag die nog boven de 200 euro. De Vlaamse energieregulator (VREG) berekende in oktober 2021 dat de meeste warmtenetgebruikers tussen de 400 en 500 euro per jaar betalen.

'Tien jaar geleden had Vlaanderen geen enkele interesse in warmtenetten', aldus Van Overberghe. 'De energiecrisis heeft overheden wakker geschud. Als Vlaanderen hier vijf jaar geleden in had geïnvesteerd, hadden we daar nu al de vruchten van geplukt.'

Momenteel is er een Vlaamse premie in de maak voor warmte-afnemers op een warmtenet, vanaf 1 januari 2023, dat bevestigt het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA).

'Collectief renoveren, want niet veel eigenaars hebben zelf een groot budget'

Sociale woonwijk Egelsvennen in Mol werd vijftig jaar geleden verkozen tot de 'schoonste wijk van België', maar inmiddels is de modernistische architectuur aan een renovatie toe. 'De huidige woningen zijn slecht geïsoleerd', vertelt Maarten Schellens van de Molse Bouwmaatschappij, die voor de sociale huisvesting in de wijk instaat.

De komende vijf jaar moet dat veranderen: de hele wijk ondergaat een collectieve renovatie, met respect voor de erfgoedwaarde. In september werd alvast een eerste op-en-top gerenoveerde 'modelwoning' geopend, het startschot voor het grootschalige masterplan. 'We isoleerden de spouwmuren, het dak, de vloeren, legden nieuwe gevelstenen en vloerverwarming aan ... Dat alles om de woning naar een energielabel A te brengen', zegt Schellens. 'Door de renovatie collectief aan te pakken hopen we tienduizenden euro's per woning te besparen. Bovendien kunnen we bijvoorbeeld zonnepanelen leggen op woningen die niet in de schaduw van het dennenbos staan, waarvan ook de andere bewoners mee kunnen profiteren.'

In de loop van de jaren werden, zoals in veel sociale woonwijken, 61 van de 155 woningen verkocht aan private eigenaars. Greet Soetaert (foto) verhuisde 31 jaar geleden als sociale huurder en aanstaande moeder naar Egelsvennen. Vijf jaar later kocht ze de woning. 'Toen al vond ik dat het geld hier buiten vloog', vertelt ze. 'Dus stak ik mijn spaarcenten in de beglazing en in isolatie. Als er toen al een collectief project was geweest, had ik mee kunnen genieten van het schaalvoordeel en vandaag een betere energiefactuur gehad. Van 130 euro per maand ging die naar 212 euro. Nu mijn vast contract is afgelopen durf ik niet meer te kijken.'

De renovatieplannen leiden tot enige ongerustheid – 'Wordt het geen grote werf en zullen geen burens moeten verhuizen?' – maar dat er iets moet gebeuren is duidelijk. 'Met een paar burens hadden we het er al over dat ons dak op korte termijn aan vervanging toe is. Daarvan hoop ik mee te profiteren. Maar het moet haalbaar zijn, niet veel eigenaars hebben zelf een groot budget.'

MENSENHANDEL OP HET WATER

Uitbuiting op riviercruises

Enkele buitenlandse schandalen brachten aan het licht hoe makkelijk werknemers in de binnenscheepvaart slachtoffer kunnen worden van uitbuiting. Zeer specifieke en complexe arbeidsregels zouden die werknemers eigenlijk moeten beschermen, maar niet alle uitzendkantoren kennen de wetgeving. Daarom moeten ze binnenkort met een erkenning aantonen dat ze op de hoogte zijn van de arbeidsregels op binnenschepen.

→ Tekst Nils De Neubourg → Foto ID/ Eric de Mildt

Achter de *glamour* van een riviercruise schuilt soms een donkere realiteit, althans voor het personeel. In onder meer Duitsland en Nederland kwamen de laatste jaren schandalen boven water met werknemers die voor 600 euro per maand aan het werk waren op een schip. Daarvan moesten ze zelfs nog hun eigen kost en inwoon op het schip van betalen.

‘Voorlopig kennen we zulke verhalen nog niet in ons land’, zegt Joris Kerkhofs, verantwoordelijke binnenscheepvaart bij ACV-Transcom. ‘Maar de uitzendkantoren

die in het buitenland bij die schandalen betrokken waren, zijn ook bij ons actief.’ Om in België misbruik voor te zijn komen er binnenkort nieuwe regels, beloofde Vlaams minister van Werk Jo Brouns (CD&V). ‘Daarmee geeft hij gehoor aan de vragen die het ACV al langer heeft’, aldus Kerkhofs.

Erkenning binnenscheepvaart

Binnenkort zullen uitzendkantoren die actief willen zijn in de sector van de binnenscheepvaart een erkenning nodig hebben. Daarvoor moeten ze voldoen aan

bepaalde eisen en de speciale regelgeving voor binnenscheepvaart voldoende kennen. Dan pas mogen ze uitzendkrachten leveren in de sector. Kerkhofs: ‘We verwachten die strengere regels begin 2023, met eerst een overgangperiode.’

‘De arbeidswetgeving aan boord van een schip is ingewikkeld en helemaal anders dan die voor een doorsnee Belgische werknemer. Dat is logisch, want zo’n schip vaart makkelijk twee tot drie keer per week een landsgrens over. Onder welke arbeidsregels en sociale zekerheid val je dan? Daarom is er afgesproken om aan boord één systeem te hanteren. Alleen is dat heel specifiek en ingewikkeld. Op een passagierschip gelden bijvoorbeeld andere regels dan op een tanker. Dat maakt dat niet alle uitzendkantoren over de nodige kennis beschikken.’ ■

Internationale politiediensten ontdekten in het buitenland al vaker misbruik en mensenhandel in de binnenscheepvaart, vooral in de wasserijen en keukens van de riviercruises.

Eenvoudigere uitbetaling premies in schoonmaaksector

Voortaan worden de eindejaars- en de vakbondspremie in de schoonmaaksector (paritair comité 121) sneller en eenvoudiger uitbetaald. Werknemers die al vorig jaar hun eindejaarspremie via het ACV ontvingen, kunnen die dit jaar rond 6 december automatisch op hun bankrekening verwachten. Een attest bezorgen is niet meer nodig. Het sociaal fonds zal in oktober die werknemers een brief sturen met de details van de berekening en de vraag om het bankrekeningnummer na te kijken. Nieuwe werknemers in de sector en werknemers die van vakbond veranderden krijgen nog een attest dat ze aan het ACV moeten bezorgen. Dat attest wordt ook rond 6 december verstuurd. Samen met de eindejaarspremie zal ook de vakbondspremie uitbetaald worden. Die bedraagt maximaal 145 euro, afhankelijk van het aantal gewerkte dagen. ■

Uitbetaling getrouwheidszegels bouw

ACV-leden die in de bouwsector werken hebben ondertussen misschien al hun premiekaart in de bus gevonden. Die wordt namelijk rond deze tijd verzonden. Vul je rekeningnummer in op de kaart, check of je volledig in orde bent met je vakbondsbijdrage en stop de ingevulde kaart in een ACV-brievenbus of geef ze af in een ACV-kantoor. Het bedrag van de premie is 9 procent van het verdiende brutoloon aan 100 procent in de periode van 1 juli 2021 tot en met 30 juni 2022. De uitbetaling volgt vanaf maandag 24 oktober. ■

Actrice

Inge Paulussen

gevat in 5 woorden

Psychose

'Ik ben momenteel opnieuw op tournee met *Nerveuze Vrouwen*, een stuk over psychoses in samenwerking met TeGek?!. Voordat wij ermee aan de slag gingen, werden ervaringsdeskundigen geconsulteerd en hebben we een psychose-simulator kunnen testen. Daarin konden we zelf ervaren hoe het is om een psychose mee te maken. Dat was een beangstigende ervaring. Je neemt de wereld volledig anders waar wanneer je aan een psychose lijdt, je hoort stemmen die er niet zijn en ziet dingen helemaal anders. Dat is een loodzwaar onderwerp, maar dankzij het fantastische script van Hugo Matthysen en Gerda Dendooven kunnen we het op een respectvolle, maar tegelijk lichtvoetige en leuke wijze brengen.'

Menselijk

'Er is nog steeds ruimte om mentaal welzijn beter onder de aandacht te brengen. Daarom is het belangrijk dat organisaties als Te Gek?! bestaan. Gelukkig zijn er al veel stappen gezet de voorbije jaren. Heel wat mensen beseffen dat het oké en menselijk is wanneer je je mentaal niet goed voelt. Zeker wanneer je ziet hoeveel mensen vroeg of laat zelf of in hun nabije omgeving met zaken als burn-out of depressie te maken krijgen.'

Dagboeken

'Onlangs kwam ik een aantal dagboeken tegen die ik 30 jaar geleden als puber geschreven heb. Het enige wat ik kon denken was: doe nu toch eens een beetje rustig! (lacht) Dat was wel confronterend. Ik was pagina's lang aan het dwepen met verliefdheden en onzekerheden, wat allicht ook normaal is als meisje op die leeftijd. Ik merk wel dat ik op sommige vlakken nog steeds dezelfde persoon ben als in mijn tienerjaren, maar met ouder en wijzer te worden heb ik wel geleerd om die gevoelens een plaats te geven.'

Variatie

'Het is heel fijn om na al het tv-werk weer op theatertournee te kunnen gaan en de reacties van het publiek te zien. Ik stond onlangs ook met een stuk van theatergezelschap Het Nieuwstedelijk op de planken waarin ik een chirurg met een burn-out speelde. Dat mentaal welzijn ook daar aan bod kwam, was puur toeval. Het is niet zo dat ik dat bewust opzoek. In het nieuwe seizoen van *De Twaalf* dat er binnenkort aankomt, speel ik bijvoorbeeld een advocate. Dat is een vak waar ik weinig van ken en dat ik mij helemaal eigen moest maken. Ik heb geen vrienden die advocaat zijn en was nog nooit in een rechtszaak verwickeld. Gelukkig maar.' (lacht)

100 jaar

'Een van de dingen die mij onlangs echt ontroerd heeft, was de documentaire *100 up* op VRT max. Dat zijn interviews met mensen van over de hele wereld die ouder zijn dan 100 jaar. Hun verhaal heeft mij enorm geraakt. Een van de geïnterviewden vertelde dat zo oud worden niet erg is, zolang je nog vrienden en familie rond om je heen hebt. Maar op die leeftijd is het wel vaak zo dat al je vrienden en zelfs je kinderen al overleden zijn en jij als enige eenzaam en alleen achterblijft, met niemand die nog naar jou omkijkt. Op die manier zou het voor mij ook zeker niet hoeven om zo oud te worden.'